

KIS LAP

MERENGÉSFÉLE. I. (Lásd a 320. lapon.)

XXXIX. kötet, 20. szám.

Ára negyedévre 1 frt 40 kr.
Megjelen hetenkint egyszer, 16 oldalon.

1890. november 16-án.

ELSŐ UTAM A TENGEREN.

— Elbeszélés számos képpel. —

(Folytatás.)

AR NAP mult azután s nagyon megvolnék akadá, ha le köllene mondanom, hogyan multak el rólam.

Nem éppen multságomra kezdtem megérteni, miért emlegette gazdánk még otthon az apám előtt, hogy aki tengerre megy, annak nagy türelemre és kitartásra van szüksége. Mert akiben ennek híja van — annál rosszabbra nézve, mert azért mégis csak végig köll élnie azokat az egyforma napokat, amikor nem történik éppen semmi, amikor nem lát az égen és vizen kívül egyebe s olyanformát érez az ember, mintha valahol a végtelenségben lebegne. Egyik nap így következett a másik után, végeztük a rendes dolgunkat, kijártunk az őrségre, igazgattuk a vitorlákat, köteleket és ácsorogtunk sokat, mert hát szép idő volt, jó szél kedvezett kevés bajlódás volt a hajónkkal.

Már szinte kívántam, hogy érjen valami kis baj, hadd legyen ujság a hajón. És persze, mikor az ember valami oktalanságot kíván, sokszor megesik rajta, hogy teljesül kívánsága és akkor dehogy örül neki. Velem is megtörtént ez akárhányszor.

Egy este, hogy az én óram letelt, éppen elborult az ég és csöpögni kezdett az eső. Csak könnyű vászonz keze volt rajtam, siettem le a háló-terembe, mert arra semmi kedvem sem volt, hogy bőrig ázzam.

— Rajtad a sor, Dani, mondám tréfás kárörömmel. Gyönyörű idő lesz odafent. Éppen rákezdte az eső.

Dani dörmögött, felöltötte vízmentes köpönyegét és kiballagott. Én pedig kényelmesen elnyújtóztam a fekvő helyemen és mihamar mély álomba merültem. Éjfél már elmúlt, amidőn egyszerre valaki megrázott.

— Elég volt a heverésből, kedves pajtás. Most rajtad a sor. Jut neked is a jóból, csak mozdulj szaporán!

Nekem bizony egy csöpp kedvem sem volt mozdulni s félálomban nyújtózkodva még ott maradtam. De egy másik pajtásom, akinek velem együtt kellett fölmenni a fődélzetre, kedvetlenül mondá:

— Jaj, de lucskos vagy, Dani! Talán bizony esik az eső?

— Esik? Dehogy esik! Szakad! Csöbörből öntik s olyan pompás szél sít, hogy a hullámok minduntalan végig mosásák a fődélzetet. Ne félj semmit, kitűnő fürdőt kapsz.

— Oh, ez borzasztó! Bár csak otthon volnék az én jó ágyamban!

Ekkor egy kemény hang szólt közbe: a hadnagyé, ki ott termett az ajtónkban:

— Micsoda lustálkodás ez? Haza kívánkoztok a puha ágyba, mi? No hiszen az kellene még csak. Gyönyörű tengerészek is lennének azokból, akik otthon szeretnek feküdni az ágyban! Talán azt hiszitek, majd az az ágy keresztül uszik veletek a tengeren, mi?

Mire ezeket elmondta, már én is talpon voltam. Nem szóltam ugyan semmit, de mi tagadás benne, magam is olyanformát gondoltam, mint a pajtásom, hogy semmikép sem multságos, ha az embernek a legédesebb álmából föl kell kelnie, hogy záporral, hullámmal végig mosdassa

magát. akármilyen, min, m kudni. dolgát, Mentür elégede

— hon ké

M

nem ért

ken a f

ugyanc

fönt vo

csapko

pedig h

hajóra,

gózni a

téknő h

mind a

egyetm

mányos

K

apró k

nagyr

szerete

nom ve

—

untam

legyene

sem fog

V

esuf id

hogy l

meg a s

gyogott

voltam,

vel, csa

magát. Megváltottam volna ezt most akármi áron, csak hogy először is nem volt min, másodszor meg itt nem lehetett aludni. Mindenki kénytelen volt végezni a dolgát, nem válhatta meg semmi módon. Mentünk tehát föl az őrségre, miközben elégedetlenül dörmögtem:

— Bizony kár volt nekem ide kíváncznom. Mennyivel jobb volna most otthon kényelmesen aludnom.

Mikor aztán fönt voltam a helyemen, nem értem rá, hogy tovább törjem eféléken a fejemet. Kemény viharos idő járt, ugyancsak résen köllött lennie annak, aki fönt volt a fődélzetben. A szélvész vadul csapkodta a záport, a felkorbácsolt tenger pedig hatalmas hullámokat lóditott fel a hajóra, úgy, hogy sokszor meg köllött fogózni a karfába, árboczba, nehogy a tajtékozó hullám lesöpörjön a tengerbe. És mind a mellett még végezni tartoztunk egyetmást, amit a kapitány vagy a kormányos parancsolt.

Később nem is hederitettem az ilyen apró kellemetlenségekre, de akkor még nagyra voltam vele, hogy kibirom, s jobb szerettem volna, ha nem köll megbirkóznom vele.

— Milyen oktalan voltam, hogy untam a szép időt! gondolám. De hiszen legyenek csak derült meleg napok, soha sem fogom többé unalmasnak találni.

Virradatig ott kellett küzködnöm a csuf idővel s éppen mikor rákerült a sor, hogy lemehettem pihenni, akkor szünt meg a szélvész, oszlottak a felhők s kiragyogott a fölkelő nap. De én olyan fáradt voltam, hogy nem törődtem többé semmivel, csak siettem le a nyugvó-helyemre.

Azután csakugyan szép napjaink következtek. A forró égő felé közeledtünk s a nap izzó-forrón tüzött a fejünkre. De most már okultam, nem panaszkodtam. Aztán dolgom is napról-napra több akadt, mert magam sem igen vettem észre, hogyan történt, de mind jobban meg tudtam mindazt csinálni, amit a pajtásaim. A kötél-létrán fölkapaszkodni már csak játék volt nekem is, fönt a magasban a vitorla-tartó rudakon is végig lovagoltam, sőt nagy gyönyörűségem tölt benne, mikor ott fent lebegtem, s a kidagadt vitorlaktól nem is látva le a fedélzetre, úgy éreztem, mintha röpülnék az ég és a tenger közt. Lassanként a vitorlakkal is tudtam bánni, értettem a parancszavakat s Dani és a többi pajtások nem igen nevetettek többé rajtam. Amit ők megtettek, azt én is meg tudtam tenni. És mikor észre vettem, hogy már egyébre is jó vagyok, nemcsak arra, hogy a hajó orrán álldogáljak: megint jobban meg voltam magammal elégedve. Most már azt sem bántam, hogy a tengeri utazás nem áll aféle regényes kalandokból, amilyeneket otthon holmi mesékben olvastam. Kezdtém belátni, hogy ez csak olyan komoly, sokszor nehéz munka, mint akár-mely más. Azt persze lassanként tanultam meg, hogy ennek a komoly munkának megvannak a maga veszedelmei.

Egyik napon, mikor javában örültem annak, hogy olyan pompás meleg időnk jár, azt vettem észre, hogy a kapitány nagyon nézeget az égre. Én is nézegettem és ugyancsak megörültem, mikor azt láttam, hogy még jó messzire ugyan, de már tisztán tűnik fel a száraz-

föld. Tudtam, hogy nem az a célpontja a hajónknak, de úgy gondoltam, hogy ott majd kikötünk és kissé kisétálunk a szárazföldre. A kapitány bizonyosan azt vizsgálja, mikor jutunk oda.

Kis idő múlva úgy láttam, hogy a kapitánynak aligha ott jár az esze, ahol nekem. Éppenséggel nem a szárazföld felé

nézegetett, hanem inkább az ellenkező irányba, ahol én eleintén nem láttam semmit. De aztán mégis csak észre vettem valamit. Az égbolton, messze a láthatáron fekete felhő tünt fel s mikor figyelni kezdtem rá, szinte meglepetve láttam, hogy az a felhő mily gyorsan terjed és növekszik. És perczről perczre gonoszabb, ijesztőbb

...FÖLDOBOTT A LEVEGŐBE. (Lásd a 310. lapon.)

színü lett. Egy része koromfekete volt, helyenként meg sárgás szürke színt öltött; innen is, onnan is villámok cikáztak elő s tompa morajban hangzott messziről a menydörgés.

— Hm, mintha vihar közelednék, gondolám. Ez veszedelmes lehet.

A kapitány, a hadnagy és a matrózok nyugodtan jöttek-mentek, végezték a dolgukat. Nem féltek, vagy legalább nem mutatták.

— Jól van, hát én sem mutatom. Nagyobb bajba én sem jutok, mint ők.

Nem akarom szépiteni egy csöppet

sem, az
koriban
volt, ho
hát, ha
volt tö
pen ner
dem az
uralkod
gán. A
nultam,
nyugod
bátorsá
minden
vihart.

Az a
akkor
fejünk
csak a
volt. A
negyed
a mess
tünk a
után, h
molyog
hajó fö
égbolt
tedve s
ben czi
lámok,
masabb
menydő

A k
paranc
vonjuk
nakat,
kitör a
minden
jesített
tőztük

sem, azért őszintén megvallom, hogy akkoriban az én bátorságom még csak odáig volt, hogy nem mutattam, hogy félek. De hát, ha ezt most jól megfontolom, elég volt tőlem akkor annyi, sőt tulajdonképpen nem csekély érdem az, ha valaki uralkodni tud magán. Azóta megtanultam, hogyan kell nyugodtan és igazi bátorsággal fogadni minden veszélyt és vihart.

Az a vihar, mely akkor tornyosult a fejünk fölé, ugyancsak a javából való volt. Alig telt bele negyedóra, már nem a messzi távolba néztünk a fekete felhők után, hanem ott gomolyogtak azok a hajó fölött, az egész égbolt el volt sötétedve s egyre sürűbben cikáztak a villámok, egyre hatalmasabban szólt a menydörgés.

A kapitány megparancsolta, hogy vonjuk össze a vásznakat, mert mindjárt kitör a fürgeteg, a szélvész össze tépne minden vitorlát. Nehány percz alatt teljesítettük a parancsot, behúztuk, összekötöttük a vitorlákat s az árboczok kopa-

szon meredeztek. Mire ezzel elkészültünk, már javában bömbölt a zivatar. A szél óriási hullámokat kavart föl, a zápor szakadt, a villámok jobbra-balra sisteregve csap-
tak le a vízbe. A kinek nem volt dolga a

fedélzeten, az sietett le a száraz, biztos helyre. De a kapitány ott fönt maradt és kemény, nyugodt hangon osztogatta parancsait, fűrkésző szemmel nézegetve szét, rendben van-e minden? Egyszerre, amint föltekintett, így szólt hozzám:

— Amott a középboczon roszul van megkötve a vitorla. Menj föl és kössed szorosabbra, mert a szél kioldja.

Ezt a parancsot teljesíteni nem volt tréfa dolog, mert ott fönt kapaszkodni, mikor a hajó oly vadul hánykódik, ugyancsak megpróbálta az ember erejét. De én azért megindultam, mert a hajón nincs kifogás, sem okoskodás semmiféle pa-

rancs ellen. Amint éppen föl akartam kapaszkodni, egy izmos matróz megszólit:

— Hova indulsz, gyerek?

— Amoda föl kell mennem a vitor-

... LEZUHANT. (Lásd a 311. lapon.)

lát megerősíteni, a kapitány ur parancsolta.

— Eh, nem bírod te azt.

Aztán oda fordult a kapitányhoz.

— Kapitány uram, majd fölmegek én... ezt a gyereket még bizony baj érhetné.

A kapitány vállat vont.

— Nem bánom. Próbálnia kell ugyan ezt is, de hát majd rákerül a sor máskor. Most menj te és igazítsd el a dolgot.

Háladatos voltam a derék legény iránt s a kapitánnyal együtt önkéntelenül utána néztünk, mint kapaszkodik föl. Nem sejtettem abban a perczen, hogy ez az egyszerű, külsőleg nyers, de igazi jószívű matróz mitől mentett meg. Azt még láttuk, hogy följutott a magasba s egy ideig próbálkozott, erőlködött az öszszebogozott kötéllel, de nem bírta megoldani, mert a kötél az esőtől megdagadt.

— Fogd a késedet és vágd föl a bogot! kiáltá a kapitány.

A matróz bele is nyult a zsebébe, de — többet aztán nem láttam. Mert ebben a pillanatban irtóztató csattanás hangzott, vakító fényesség nyilalt körülünk, izzó meleget éreztem, valami nagy erő feldobott a levegőbe (Lásd a képet a 308. lapon) aztán hanyatt vágódtam a födélzetre. Azt még láttam, hogy a kapitány eltakarja a szemeit, de aztán sötétre vált előttem minden.

— Lecsapott a villám a hajóba és engem agyonütött! — gondoltam.

Persze, csak nagy ijedelmemben lehetett az, hogy azt hittem, agyon ütött a villám és mégis tudok gondolkozni róla. Ez a furcsa zavarom nem is tartott so-

káig, mert amint végig vágódtam a födélzeten, hatalmasan oda koppantottam a könyökömet meg a fejemet. Ettől aztán mindjárt észre tértem és beláttam, hogy nem vagyok agyonütve.

— No, ha nem vagyok agyon ütve, akkor talán föl is tudok kelni.

Megpróbáltam, hát csakugyan fel is tudtam kelni. Kissé kábult voltam ugyan, de különben semmi bajom sem történt. A kapitány is, amint ránéztem, a szokottnál kissé sápadtabb volt, mintha egy kicsit tántorgott is volna, de különben ott állt előttem és a homlokát, szemeit dörzsölgette.

— Terringettét!... ez ugyan közel járt; mondá. Nincs bajod, fiu?

— Nem érzek semmit, kapitány ur.

Ez alatt a hajó belsejéből többen siettek elő, mert a roppant csattanás mindenkit megriasztott. Az egész hajó megrendült, azt lehetett hinni, hogy rögtön szétszakad és elmerül.

— Mi történt? Mi volt az? kérdék aggódva.

— Már nincsen semmi baj, felelé a kapitány. Lecsapott a villám, de szerencsére a villámhárító jól levezette.

A villámhárító a nagy árbocz mellett volt fölvezetve a magasba s felső vége az árbocz csucsá fölé nyult, alsó vége pedig leért a vízbe. Éppen az az árbocz volt ez, amelyre nekem köllött volna fölkapaszkodnom s amelyre helyettem az a jószívű matróz ment föl. A nagy izgalomban én erre nem is gondoltam mindjárt; de gondolt a kapitány. Mert a következő pillanatban már föltekintett oda, ahol a matrózt láttuk a villámcsapás előtt.

mondá. C
czot fogj

Min
a matróz
Aztán m

—
pitány.
jőjj le.

De
lotta ez
a kés s a
(Lásd a
esett, lát
volt torz

—
kapitány

Va
is a hajó
meglődi
beesett,
nem lát
tunk fel

—
ran. Der
sitésébe

Le
És ott
mondtu

A
röviden

—
hatsz e
ez a sor

Me
is felejt

Al
sokáig
nyen.

— Reménylem, nem történt baja, mondá. Oh, a szerencsétlen! Éppen a lánczot fogja!

Mindnyájan föltekintettünk. Ott állt a matróz mozdulatlanul, mint a szobor. Aztán mintha lassan inogni kezdett volna.

— Jőjj le onnan! kiáltott fel a kapitány. Végezd szaporán a dolgot és jőjj le.

De a legény, ugy látszott, nem hallotta ezt. Kiterjesztett kezéből kiesett a kés s aztán nagyot lódult és lezuhant. (Lásd a képet a 309. lapon.) Amint lefelé esett, láthattuk az arcját, mely egészen el volt torzulva és feketére égve.

— Agyon sujtotta a villám! szólt a kapitány nagyon szomoruan.

Valóban: élettelenül zuhant le s nem is a hajóra esett, hanem a rengő árbocztól meglóditva, messze be a tengerbe. Amint beesett, abban a pillanatban elmerült, nem láttuk többé. Elszörnyedve kiáltottunk fel mindnyájan.

— Vége van, szólt a kapitány komoran. Derék legény volt, kötelessége teljesítésében érte a halál. Áldás emlékére!

Letérdelt s mi mindnyájan utána. És ott a tomboló vihar közepette imát mondtunk szerencsétlen társunkért.

A kapitány aztán felém fordulva, röviden mondá:

— Te különösen hálásan gondolhatsz erre az emberre. Téged ért volna ez a sors, ha nem ő megy föl helyetted.

Megrendülve gondoltam erre. Nem is felejtettem el azóta sem.

Akkor azonban nem volt időnk, hogy sokáig elmélkedjünk a szomorú eseményen. A tomboló viharban szorgosan

utána kellett látnunk, hogy minden rendben legyen a hajón. Mikor nagyon is tombolt a vihar, a kapitány minket fiukat leküldött a hajó belsejébe.

Nem igen tudtam volna megmondani, hol volt rosszabb. Oda fönt, az igaz, rettenetes volt, amint a villámok csapkodtak, amint a tajtékzó hullámok végig zuhogtak a pallón s amint a hajó hol magasra emelkedett, hol mélyre bukott alá a háborgó vizen, ugy hogy megállni sem lehetett. De ott lent a szűk, zárt helyen még borzasztóbb volt. A hajó bordái recsegték, ropogtak; minden pillanatban azt hittem, hogy no most mindjárt szétmálianak; ami holmi nem volt erősen leszögezve, az mind ide-oda gurult, hányódott, s magam is vagy kétszer estem le az ágyamról. Ugyancsak fogóznom kellett, hogy egy helyt maradhassak. Az ijedségtől, hányódástól egészen kábult lettem s még pajtásaim is, akik pedig már átéltek ilyen vihart, szóltanul, látszólag szepegve gubbaszkodtak.

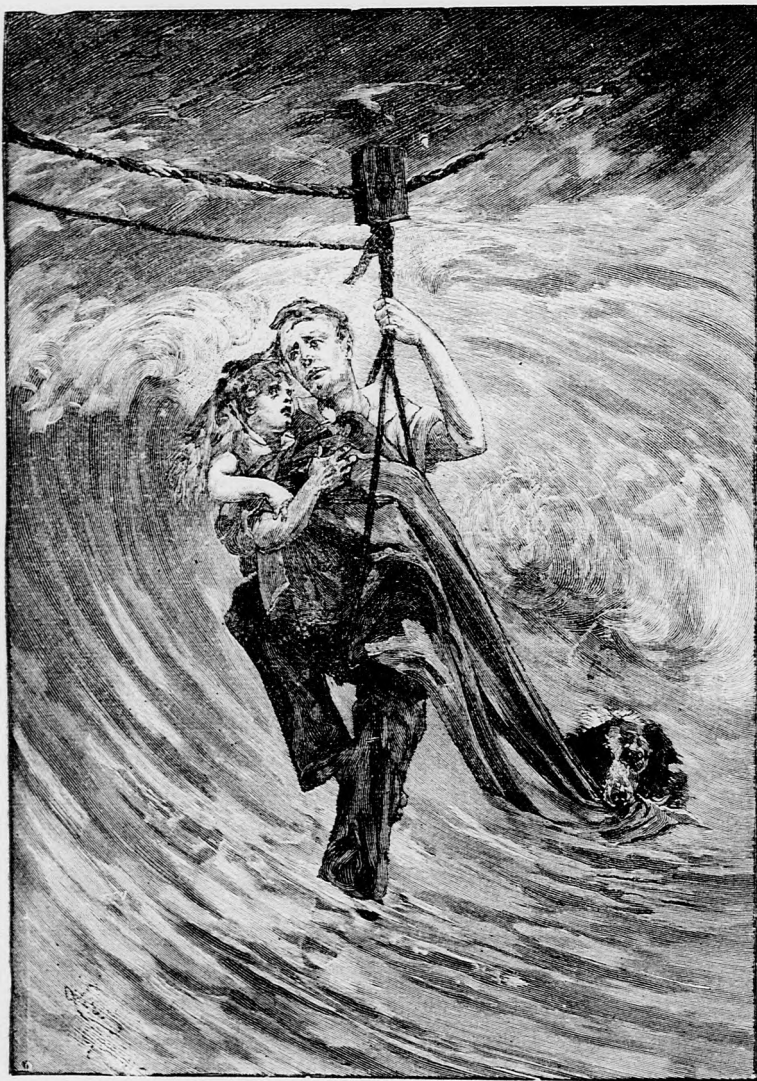
— Oh, csak eljutnánk hamar oda a száraz-földre! sohajtám. Láttam, nincs nagyon messzire. Már talán közel is vagyunk a parthoz.

— Az köllene még csak! kiáltott Dani. Van esze a kormányosnak, hogy messze tartson onnan.

Már ezt nem értettem. Hiszen az csak világos, hogy most legjobb volna kijutni a biztos száraz-földre. Pajtásaimnak nem volt kedvök, hogy megmagyarázzák, amit Dani mondott, de nem is igen lehetett sokat beszélgetni abban a rettenetes hánykódásban. Pár órával később azonban mégis megtudtam.

A vihar elmúlt s bár a tenger még mindig nagyon hullámzott, megint kime-

hettünk a fődélzetre. Amint oda értem, láttam, hogy a kapitány, hajóhadnagy s

...RUHÁJOKBA KUTYA FOGÓZOTT MEG. (Lásd a 314. lapon.)

a legények is mind egy pont felé néznek. Persze én is oda néztem.

Nem igen messze voltunk a szárazföldtől s a parton város látszott. De nem

ezt n
szikla
dőlve,
nagy
redő
kodot

mert

kavarc
nekül

itt a v
mentő
kijutn
lökbe

ezt nézték. Nem igen messze a parttól szikla állt ki a vízből s a sziklán oldalt dőlve, félig a vízbe merülve feküdt egy nagy hajó, össze roncsolva. A vízből kimeredő részén még néhány ember kapaszkodott. Dani ekkor így szólt hozzám:

— Lásd, ezek hajótörést szenvedtek, mert közel voltak a száraz földhöz. Nagy

viharban ez veszedelmes. Kint a sik tengeren a hullám hányja-veti a hajót, de ha a hajó erős, nem történik baj. Hanem a part közelében a hullám oda csapja a hajót valami sziklához és kész a szerencsétlenség.

Ezt könnyen megértettem.

— Oh szegények! És oly szörnyen

MERENGÉSFÉLE. II. (Lásd a 320. lapon.)

kavarog a tenger... talán meg sem menekülnek!

— De meg!... Szerencsájök, hogy itt a város közelében esett a bajuk. Nézd, mentő kötelekaptak, ezen egymás után kijutnak. Csónakkal nem lehetne közelekkbe jutni.

Merően néztem oda s eleinte nem értettem, amit láttam. A partnak egy magas pontjáról óriási kötél nyult egészen a szerencsétlenül járt hajóig s ehhez hozzá volt erősítve. De mihamar láttam, mire való az. A hosszú kötélről hinta formálógott s a hajóban levők egymásután ebbe

ültek, a parton levők pedig a dupla kötél egyikét húzták és így a hintában ülőt kivnhatták a partra. Izgatottan néztük ezt a mentést, láttuk, amint egy erős ember egy kis leánykával az ölében menekült, a lelógó ruhájokba pedig egy kutya fogózott meg. (Lásd a képet a 312. lapon.) Szinte reszkettem... ha talán elszakad a kötél... vagy az a szegény kis leány kiesik!... De szerencsésen kijutottak a partra.

Kapitányunk eleinte próbálkozott, hogy talán mi is segíthetnénk; de nem lehetett. A szikla körül oly szörnyen csapkodtak a hullámok, hogy a magunk hajója is bajba jut, ha oda megyünk.

— Reménylem, nem is lesz ránk szükség, szólt a hajóhadnagy egy idő múlva. Jól haladnak a mentéssel.

Még később maga a kapitányunk szólalt meg:

— Mind megmenekültek. Most megy a hajóról az utolsó ember... a sipkájáról látom, hogy a kapitány. Nincs többé senki a törött hajón.

Mert ha baj van a hajón, a kapitánynak kell a legvégsőig kitartani. Neki csak akkor szabad menekvésre gondolnia, ha már a többiek mind megmenekültek. Vagy pedig ott köll vesznie velök. Aki nem úgy tesz, nem igazi kapitány.

Nem sokára azután, hogy az utolsó ember is megmenekült, egy nagy hullám lesodorta a szikláról a hajót, mely pár perc alatt elmerült.

Mi pedig, nem lévén itt semmi dolgunk, kihajóztunk ismét a sik tengerre.

(Folytatása következik.)

A BIRIKE BETEGSÉGE.

— Beszélyke. —

— Hogy beteg volt-e Birike? Én igazán nem tudom. De hogy baja volt, az bizonyos. Csakhogy mikor benne volt a bajban, akkor ő maga sem tudta, milyen bajban van igazán.

Ott kezdődött tulajdonképen a baj, hogy egy vasárnap délután olyan nagyon kellemesen mulatott Klárikáéknál. Az igaz, hogy nehéz megérteni, mikép lehessen az baj, ha valaki valahon nagyon jól mulat. Nem is pöröltek össze a játékban, nem is követtek el semmi pajkos csinyt; és sok ölekezés, csókolózás után azzal váltak el, hogy pár nap múlva Klárika és Gizike jönnek majd el Birikéhez és nála töltenek éppen olyan kellemes fél napot.

Ezt a meghívást Birike bátran tehetette, mert a mama megengedte. És mikor jókedvűen hazatért és elmondta, a mama bölintott a fejével.

— Jól van, kedves leányom. Majd készítünk jó ozsonnát kis barátnőidnek. Csak tudnom kell, mit szeretnek.

— Klárika a csokoládét szereti nagyon, Gizike meg az édes süteményt.

— Lesz mind a kettő.

Ez tehát a leggyönyörűbb rendben volt és minden jól megy tovább, ha harmadnapra nem érkezik nagymamától levél. Tulajdonképen már másnap is jött egy levélke, még pedig éppen a Klárika mamájától, és nem lehetett benne valami mulatságos hír, mert a Birike mamája nagyon elkomolyodott és sietett vele apához, aki szintén kelleetlenül rázta a fejét.

— Ez nagyon alkalmatlan lehet... jövő vasárnapra már meghívtuk a vendégeket, nem lehet elhalasztani...

— De ha Birike éppen akkor feküdni találna... meglehet, hogy nem következnek be... de ha mégis...

szépen
olyan h
szik. N
vegyük
kének r
dezzem

M
Apa az
küldte.
semmit

H
kor ha
zett lev
valamit
ugyan
mának
ott a fa
Birikét
mondja
tenni,

kám?
nem m
káék, a
napja
is nálu
lennem
nek a m

mamát

mondan

Vasárn

nehány

Igy van

B

kép ser

It

mi az

akarja

—

tudni,

— Természetesen... akkor ugyan szépen megköszönnék a vendégeink, hogy olyan házba hívtuk, ahol ilyen beteg fekszik. Nincs más hátra, mint hogy elejét vegyük minden kellemetlenségnek. Birikének nem kell semmit szólni. Minek ijedezzen és féljen előre és talán hiába?

Még egy kis ideig tanácskoztak. Apa aztán levelet irt és mindjárt el is küldte. Csakhogy Birike erről nem tudott semmit.

Hanem azt már mindjárt tudta, mikor harmadnapra a nagymamától érkezett levél. Máskor nagyon szerette, ha valamit hallott a nagymamáról; de most ugyan már mi jutott eszébe a negymamának! Azt írja, hogy nagyon unatkozik ott a falun, szeretné, ha elküldenék hozzá Birikét néhány napra. És a mama azt mondja, hogy természetesen meg köll tenni, amit az öreg nagymama kíván.

— De csak nem mindjárt, mamácskám? szólt Birike ijedten. Hiszen most nem mehetek el. A héten eljönnek Klárikákék, aztán vasárnap lesz apácska nevénapja és akkor lesz a nagy multság is nálunk!.. akkor már csak itthon illik lennem. Az volna csak szép, ha elmaradnék a nagy multságáról.

— Nem vára-koztathatjuk a nagymamát oly sokáig. Még ma indulnod kell.

— Oh! Hát Klárikákék mit fognak mondani?

— Semmit. Azt majd elintézem én. Vasárnap majd haza jöhetsz.

— De igazán, a nagymama várhatna néhány napig. Én nem értem...

— Nem szükséges mindent értened. Így van jól s így fog történni.

Birike nem találta jónak és semmi-kép sem fért a fejébe az egész dolog.

Itt valami lappang, s tudni akarta mi az? Valami végett elküldik, de nem akarják neki megmondani az okát.

— Már pedig én azt meg fogom tudni, maka-ckodott magában Birike. A

mamától igazán nem szép, hogy azt mondja, nem köll mindent értenem. Én pedig érteni akarom. Nekem nem elég, hogy csak azt mondják: így köll lenni, úgy köll lenni.

De egyelőre hiába akarta oly nagyon tudni, semmi sem lett belőle. Egy óra mulva már fölszállították a kocsi-ra és mire de-let harangoztak, már ott volt fa-lun a nagymamánál, aki nem igen mesz-szire lakott.

A nagymama nyájasan, kedvesen fogadta, de biz azt nem mondhatnám, hogy Birike valami szeretetre méltóan viselkedett volna. A nagymama azonban ezt vagy nem vette észre, vagy nem akarta észre venni és nyájas, jóságos ma-radt azután is. Rajta volt, hogy Birike kellemesen töltse az idejét, gondoskodott számára mindenféle csemegéről, mulat-ságról, s az igazat megvallva, én bizony azt hiszem, Birikét akárki is háládatlan-nak mondta volna, ha látja, hogy ő ezt mily durczásan fogadja. Mert neki min-dig csak az járt a fejében, hogy ő most jobb szeretne otthon, mint itt nagymamá-nál, hát minek kényszerítik őt ide?

Hanem ez nem tartott sokáig. Mire beesteledett; már egészen máskép gon-dolkozott, csakhogy ez a gondolkozása még sokkal kellemetlenebb volt, mint az előbbi. Szinte sajnálta is, hogy nem ma-radt meg az előbbi mellett. De mikor oly nagyon akarta tudni azt a titkot! Oh, pe-dig sokszor jobb nem tudni! Minek is osont be a nagymama szobájába!

A nagymamának tudni illik volt egy külön szobája, ahova Birikének nem volt szabad belépni. Ott szokott a nagymama pihenni, ott írta leveleit, csinálta szá-ma-dásait, végezte imádságát és nem szerette, ha ezekben valaki zavarja. Birikének is megmondta, hogy az egész házban járhat-ke-let, csak abba a szobába ne menjen be. Nincs ott semmi különös titok, de hát

a nagymama nem szereti, ha valaki ott lábatlankodik.

Ez nagyon egyszerű dolog volt, de Birike éppen nem volt olyan kedvében, hogy egészen egyszerű dologban is engedelmeskedni szeretett volna. Föltette magában, hogy csak azért is körül néz abban a szobában, ugyan mi lehet ott olyan különös, amit a nagymama olyan nagyon őriz. Nem is tölt bele sok idő, mindjárt más nap kileste, mikor nagymama a kertben foglalkozott és így minden veszedelem nélkül be lehetett lopózni a szobába.

Amint belépett oda s nagy kíváncsisággal körülnézett, hát — nem látott semmi különösét. Csinosan, kényelmesen butorozott szoba volt az, mint a többi. Hiába járt körül, hiába kutatózott, semmit sem talált, ami érdekesnek látszott volna. Csak az író-asztalon hevert néhány felbontott levél, azokat talán érdemes olvasni.

— Igen, de az talán nem illik! gondoló Birike. Másnak a levelét elolvasni csuf dolog, mondta sokszor a mamám.

Abba is hagyta volna s már indulni készült, mikor az egyik levélben ráismert az édes atyja irására. Rögtön mást gondolt.

— Ohó! Itt most megtudhatok valamit... hátha arról van benne valami, hogy nekem most mért köll itt lennem?

No, ebben nem is csalódott. Abban a levélben csakugyan erről volt szó. De amily kíváncsian kezdte Birike olvasni, épp annyira hűledezett-sápadozott, amint végig olvasta. Mert abban a levélben az volt megírva, hogy Birike a napokban ott volt kedves barátnőinél, Klárikáéknál és másnap Klárikán is, testvérén is kitört a veszedelmes himlő betegség. Ekkép attól lehet tartani, hogy Birike is elkapta. Ez nem bizonyos, ugyan meglehet, hogy elkerüli a bajt; de ha elkapta, nagy zavart okozna a háznál, ha Birike ily ragadó betegségben feküdnék éppen azon a napon, melyre sok vendég van meghíva. Azért

hát a jó nagymamához küldik, remélve, hogy nem tör ki rajta a betegség, s akkor vasárnap haza térhet; de ha mégis csak ugyan elkapta a bajt, hát feküdjék ott a nagymamánál, majd a mama azután szintén oda megy. Neki azonban, Birikének, ne szóljon senki erről, nem szükséges tudnia, hogy veszedelmes betegség érheti. Minek rettegjen előre? Hiszen lehet, hogy nem következik be.

Birike megdöbbenve ejtette ki kezéből a levelet. Most már értett mindent. Most már nem neheztelt a mamára, nagymamára, de annál nagyobb volt az aggodalma saját magáért.

Nem bizonyos, de meglehet! Oh ő maga szinte bizonyosnak vette, hogy elragadt reá a betegség... hiszen annyit ölekezett, csókolózott Klárikával akkor délután! Klárika már fekszik... bizonyosan ma-holnap rajta is kitör a veszedelmes nyavalya.

Hideg borzongás futott rajta végig. Hallott ő már sokat erről a bajról. Bele is lehet halni s akkor eltemetik, be a mély sirtödörbe, örökre! Vagy pedig meggyógyul, de el lesz csúfítva, mint az a szegény Anikó, akinek olyan himlőhelyes a képe. Borzasztó, rettenetes!

Sápadtan osont ki a szobából. Mert az is baj volna, ha a nagymama ott érné s megtudná, hogy kutatógatott. Nem szabad elárulnia, hogy olvasta azt a levelet. Amilyen szigorú a mama, ezért még meg is büntetné s ha már veszedelem fenyegeti, nem igen volna kellemes, hogy előbb még büntetést is kölljön elszenvednie. Hogy jobban eltitkolhassa a dolgot, szaladt is ki a kertbe, de nagyon vigyázott, hogy a nagymama csak messziről lássa, mert bizony még észre találná venni, mennyire meg van zavarodva.

De a nagymama nem vett semmit észre. Azt látta ugyan, hogy Birike még szótlanabb, sápadtabb, mint amikor megérkezett; de ezt is csak arra magyarázta,

hogy a kis leány nem szívesen jött most el hazulról. Birike pedig szepegett és tépelődött. Nem volt kedve semmiféle játékhoz. Leült egy-egy csöndes zugba és szörnyen szomorú gondolataiba mélyedt. Néha megpróbálta, hogy biztassa magát. Hiszen azt írta apa, hogy nem bizonyos, hogy talán elkerüli a baj, akkor hiába való minden félelme... oh, bizony jobb is lett volna, ha nem tud semmit róla... Csakhogy persze nem valószínű, hogy elkerülje, hiszen a szülék aggodása és óvakodása is azt mutatja, hogy nagy a veszedelem... Klárrika sem gondolt még semmi bajra akkor, mikor utoljára oly jól mulattak együtt.

Eltöprengett volna így akár késő éjszakáig is, ott ülve a ház előtti padon, ha a nagymama ki nem szól:

— Birike, hol vagy?

— Itt vagyok... itt... kedves nagymama.

— Mit üldögsz itt kint sötét este? Nincs most nyár. Jőjj be azonnal. Még bizony meghülsz.

— Oh dehogy, nagymamácska, hiszen nincs hideg.

Azért mégis csak beköllött mennie s az est aztán csak elmúlt valahogy, mert föl kellett olvasni a nagymamának s így nem ért rá, hogy a maga bajára gondoljon, a nagymama sem vehetett észre semmit az ő bajából.

De mikor lefeküdt, csak annál inkább volt ideje, hogy újra bele merüljön ijesztő gondolataiba.

— Most lefekszem... ki tudja, holnap fölkelhetek-é?... és mikor kelek föl?... talán soha sem!

Megtapogatta magát, de még nem érezte semmi különösebb baját, bár néha hideg borzongás futott rajta végig, majd meg hőség verte. De hát ezt maga is annak tulajdonította, hogy csak a nagy félelemből ered.

Hanem mikor reggel fölébredt — akkor már aztán nem volt szüksége rá,

hogy ijesztgesse magát. Mert arra ébredt föl, hogy roppantul fáj a feje, szédül, láza van, elérte a veszedelem!

— Nagymama!.. Én nagyon rosszul vagyok! sohajtá, mikor a nagymama odajött, hogy fölkelésre intse.

— Rosszul vagy? Mindjárt gondoltam az este, hogy meghültél.

Megtapogatta, megvizsgálta és nyugodtan mondá:

— Hatalmas náthád lesz, az bizonyos.

— Oh nem, kedves nagymama, én nagy beteg vagyok.

— Ugyan mi jut eszedbe?

— De igen, tudom én jól. Elkaptam a himlőt Klárikától, nem hiába félt apácska.

— Hát ezt honnan tudod? Ki mondta?

Most már ugyis mindegy, gondolá Birike. Most már ugyis benne van a veszedelemben, most elmondhat mindent. El is mondta azt is, hogyan kutatta ki az apa levelét, hogyan olvasta el, mennyit aggodott és ime, nem hiába, mert most már beteg, talán bele is hal.

De a nagymama nem felelt erre olyan szeliden, mint ahogy nagy betegekhez szokás. Inkább szigorúan mondá:

— Ne fecsegy oktalanságokat! Jól ismerem én az ilyen betegségeket. Nincs más bajod egy kis meghülésnél. Egy-két napig ágyban maradsz, így hamarabb tul esel rajta. Majd azután számolunk azért, hogy tilalmamat megszegted, levelekben kutatgattál és nem nyugodtál meg abban, amit szüleid rendeltek.

Birike most már nem tudta: örüljön-e vagy sem. Ha igaza van a nagymamának s nem lesz nagy beteg, hát az nagyon jó lesz. De azután az a számadás — az nem lesz kellemes. Szinte azt kívánta, hogy inkább legyen hát nagyon beteg.

Ezt azonban hiába kívánta, mert nem lett. A nagymama jól megizzasztotta, aztán Biri nagyot aludt, s mikor másnap reg-

gel fölébredt, nem igen érezte, hogy valami baja volna. Föl is akart kelni, de a nagymama nem engedte. Mert ha nem következett is be a nagy betegség, óvatosságnak köllött lenni. Még egy napot ágyban töltött Birike.

Roppantul unalmas volt ott feküdni! Jó szerencse, hogy volt képes mesekönyv, azzal mégis csak eltelt az ideje.

Harmadnap fölkel, nem volt semmi baja. Azaz... dehogyan nem volt! Csakhogy egészen más fajta. Mert a nagymama így szólt:

— Holnap lesz nálatok otthon a nagy mulatság s haza mehetnél, mert nincsen semmi bajod. De megizentem szüleidnek, hogy nem eresztelek haza csak holnapután. Ez lesz a büntetésed.

Birike pár pillanatra busan hajította le a fejét, de aztán fölvidulva ölelte meg a nagymamát és nyájasan mondá:

— Igazad van, kedves nagymamácska. Olyan oktalan voltam, mikor okosabb akartam lenni jó szüleimnél. Ők meg akartak kimélni minden bajtól, én pedig megszereztem magamnak a bajt. Jaj, mennyit szepegtem, hogy félttem, busultam! De hiszen nem is lesz az többé így, rábizom én jó szüleimre, hogy mi az, amit nekem tudnom kell. Most pedig csak azért is vígan leszek itt a kedves jó nagymamánál.

HASZNOS MESTERSÉGEK.

— Az ács. —

MIKOR én amolyan kis diák voltam, legelőször is két dologra voltam nagyon büszke. Az egyik az első odvas fogam volt. Ezt persze nem hiszitek el mindjárt, mert már ugyan hogy lehetne az? Akinek valaha fájt a foga, biz' arra nem emlékszik, hogy akkor büszkélkedett volna; inkább jajgatott, sopánkodott, tapogatta a dagadt orcáját. Hát ez igaz, én is éppen így voltam, mignem az apám így szólt:

— Ki kell huzni azt a roszt fogat. Még ma elmegyek veled a fogorvoshoz.

No erre mindjárt azt kezdtem beszélni, hogy már nem fáj a fogam; ha fáj is, majd elmulik, nem kell kihuzni. Rettentően szepegtem attól, hogy az orvos azzal a harapó-fogóval neki menjen a fogamnak és kihúzza. Biztattak, bátorítottak, de ez mit sem használt; hanem végre a mamám azt mondta:

— Ha szépen engedelmeskedel és vitézül viselkedöl, kapsz olyan szép bicskát, amelyet már rég szeretnél.

Ennek nem tudtam ellenállni. Az volt régi kívánságom, hogy nekem is le-

gyen olyan szép késecském, mint nagyobb pajtásaimnak. De eddig szüleim mindig azt mondogatták: még nem való kés az én kezembe. Most végre megkapom. Isten neki, hát a bicska kedvéért kihuzattam azt a rozsz fogat. És mikor már tul voltam rajta, roppant büszkén mutogattam a pajtásaimnak és elmeséltem, milyen vitéz voltam. De még nagyobb büszkeséggel mutogattam a gyönyörű bicskámat.

Most már azt kérhetitek, miért beszélek most erről, mikor az ácsmesteremberről akarok beszélni? Hát csak azért, mert azt juttatja eszembe, hogy nincs olyan mesterség, melyet annyira minden fiu próbálgatni kezdene, mint éppen az ácsmesterség. Mert amiképen én voltam az első bicskámmal, ugy van vele más is. Az volt a legfőbb gyönyörűségem, ha faraghattam, vagdalhattam vele. Jaj volt a szegény bokroknak, padoknak; de viszont próbálgattuk azt is, hogy valami ügyes dolgot készítsünk. Építettünk házikót és a tejére aztán sok fejtöréssel róttuk össze a fedelet, csináltunk hidat, tornyot s más mindenfélét.

Az bizony régen volt! Nem tudom, a mai kis diákok is ugy szeretnek-é faragcsálni, mesterkedni. De ugy gondolom, hogy ez ma is így van még, mert ez szinte benne van az ember természetében. Az ember született ács, ami nagyon jó, mert erre a mesterségre nagy szüksége van, ezzel terem magának hajlékot. Még a vad afrikai néger is épít olyan amilyen kunyhót és hogy ezt tehesse, értenie köll egy kicsit az ácsmesterséghez. Az persze, amit ő tud és csinál, roppant messze van attól, amit művelt országokban az ügyes kitanult ácsmesterek tudnak és végeznek, mikor nagyszerű palotákra, roppant magas templomok tornyaira készítik és rakják föl a tetőzetet, még pedig ugy, hogy szép is legyen és biztosan, szilárdan meg is álljon hosszu évtizedeken át, daczolva a fürgeteg legnagyobb erejével.

A faragcsálás, melyet mi, kis diákok végeztünk, csak játék volt, de az ácsmester munkája nehéz munka. Gondos, komoly tanulás kell hozzá, és sok ügyesség meg leleményesség is. Legelőször is jól kell az ácsnak ismernie mindenféle fajta fát, hogy melyik mire használható legjobban? Mert nagy különbség van a fák között. Az egyik nagyon könnyű és igen jó arra, hogy háztetőt csináljanak belőle, mert bár sok gerendázatból áll is a tető; mégsem nehezedik tulságos sulylyal a falakra; ámde ez a fa a vízben meg nem igen marad sokáig épen, hidat tehát nem szabad belőle építeni. A másik fa meg nagyon erős, sokáig ellenáll a víznek ebből tehát igen jó hidat lehet építeni, de háztetőre viszont ez nem való.

Hogy az ácsmesterség nagyon régi, azt könnyen elképzelhetjük, még ha nem tudjuk is, ki volt az első ácsmester. Mihelyt az emberek házakban kezdtek lakni, városokat, hidakat, hajókat építeni, mindjárt nagy becsülete lett az ácsnak, aki a fejszét, fűrészét jól tudta kezelni. A szentírásban is szerepel egy ácsmester, a kinek örökre híres lett a neve, ámbár nem éppen a mestersége miatt, hanem mert a Jézus atyja volt, nazarethi József. Az ő szerény háza udvarán növekedett a keresztény vallás megalapítója s a kis Jézus az ő gyerekkorában bizonyosan szintén sokat faragcsált, mignem aztán komolyabb nagy czélnak szentelte életét.

Aki csak azt nézi, miként faragja meg az ács a gerendát, mint fűrészeli a deszkát, léczet, azt hiszi, hogy ez egyszerű és könnyű munka. Csakhogy ahhoz gyakran nagy fejtörés, sok gondolkodás után jut el a mester, hogy megkezdheti a faragást, hogy a nyers, alaktalan fából elméssen össze rovott szerkezet legyen. Lent a földön, ahol fur-farag, csak azt látjátok, hogy nagy halomban fekszik mindenféle alaku és nagyságu fa, czölöp, s ti bizony nem tudnátok abból semmi okosat össze tákolni. De az ácsmester fejében ott van

annak a képe, hogy abból a sokféle darab-
ból, ha mind a maga helyén lesz, mi fog
majd előállani. A legényei sorra hordják
a darabokat föl a magasba és ott folytat-
ják a munkát. Minden darab pontosan
illik a kiszabott helyére, egyik a másikba
illeszkedik, egyik a másikat tartja és támo-
gatja s lassan lassan észre vesszük, hogy
magas karcsu torony lett a sok fadarab-
ból, vagy háznak, templomnak a tető-
zete, vagy akár egész ház is. Mert sok
helyen építenek egész házakat is fából,
ugy, hogy nincs benne egy darabka kő
vagy téglá sem a kéményen kívül.

A hajó-ácsnak különösen nehéz és
fontos a munkája, kivált, ha olyan hajót
épít, melynek a tengeren köll majd usznia.
Nem elég, hogy csak a víz be ne hatol-
hasson, meg aztán, hogy szép formája is
legyen a hajónak; olyan erősnek is köll
annak lennie, hogy meg tudjon birkózni
a haragos tengerrel, mikor a vihar erő-
vel csapkodja a bős hullámokat. Recseg-
ropog a hajó, de nem szabad repedeznie,
törnie és ugy kell kiszámítva lennie min-
den részében, hogy bármint lebeg-libeg és
hánykodik a magas hullámokon, mégse for-
duljon fel. S akik a hajóra szállva, nagy
tengeri utra indulnak, mind abban biznak,
hogy az ács jól értette és végezte a dolgát,
a hajó daczolni fog minden veszedelem-
mel. Az ilyen hajó persze nagyon külön-
bözőzik attól, melyet mi kis diákok hajdan
a bicskánkkal faragtunk és aztán a tócsán
usztattunk; az bizony még vihar nélkül
is fölfordult és elmerült.

Munkájával mindnyájunknak nagy
hasznunkra van az ács, megérdemli, hogy
neki meg a munkájáért meglegyen a min-
dennapi kenyere.

Felelős szerkesztő: *Forgó bácsi*. Kiadó-hivatal: Budapest, Ferencziek-tere 3-ik sz., Athenaeum-épület.
Nyomtatja a kiadó tulajdonos: Athenaeum irodalmi és nyomdai r. társulat Budapesten.

MERENGÉSFÉLE.

É (Képpel a czimlapon és a 313. lapon.)
*N IS eltünődöm olykor
Boldogabb jövő felett,
Valj eljön-e az a jobb kor,
Mit nagymama emleget.*

*Az a jobb kor, az a jobb kor...
Miből áll és mi lehet?
Te sem tudod kutyám Bocskor?
Hm!.. irnom köll levelet.*

*Neked irom, jó tündérem...
S megjön rá a felelet...
Jobb kor: midőn hatot kapok
Egy kávés bonbon helyett.*

KOCZKA-REJTVÉNY.

A	A	A	A	A	Á
Á	R	R	S	S	
D	D	D	D		
L	L	L			
L	É				
U					

Ebben a koczkában a betűk ugy helye-
zendők el, hogy minden sorát felülről lefelé és
balról jobbra olvasva, a következő szavakat
adják:

1. Férfi név.
2. Rosz emberre szokták alkalmazni.
3. Női név.
4. Vigasztal és lelkesít.
5. Tavasszal, aki a kertben ezt műveli,
megérdemli az áldást.
6. Az ábécze egy betűje.